

IZIDOR GAŠPERLIN, DRUŽINSKI IN PARTNERSKI TERAPEVT

Nikjer se ne pretvarjamo toliko kot v partnerskih odnosih

Življenje ga je naučilo, da stvari ne olepuje ne sebi ne drugim. Zato njegov nasvet poiščejo tisti, ki so se za izboljšave pri sebi ali v partnerstvu res pripravljeni potruditi. Izidor Gašperlin ljudem ogledalo vedno nastavi tako, da začutijo njegov dober namen. V takšnem duhu je napisal tudi svojo najnovejšo knjigo, *Striptiz v dvoje*, v kateri konstruktivno govorji o kakovostnem partnerstvu. Poznavalec medčloveških odnosov s kančkom trpkosti ugotavlja, da je korona razgalila gnilobo naše družbe.

Urša Izgoršek, besedilo
Dejan Javornik, fotografija

Preizkusili ste se na zelo različnih področjih, že pred leti pa ste se posvetili terapevtskemu in svetovalnemu delu v medosebnih, partnerskih in družinskih odnosih. Po knjigi *Solo v dvoje*, ki ste jo izdali lani, je tu že nova *Striptiz v dvoje*. Kako naslov napoveduje tematiko knjige?

Sprva sem nameraval objaviti eno samo knjigo in okleval sem med naslovoma *Solo v dvoje* in *Striptiz v dvoje*. A ker je nastalo obsežno delo, sem se odločil, da iz njega naredim dve knjige, in tako sem uporabil oboj naslova. Prvi, *Solo v dvoje*, ki je izšel septembra lani, pove, da je treba najprej razumeti, da dva pravzaprav sploh ne obstajata, da sta partnerja ločeni osebi, da onadva nista odnos, ampak odnos ustvarjata. Ta knjiga poudarja temeljno odgovornost vsakega v paru za svojo rast, za svojo zadovoljstvo, za svojo počutje in potem skupno odgovornost za njun odnos. Iluzije, miti, pretirana pričakovanja so ena od glavnih težav, ki sem jih predstavil v prvi knjigi. *Striptiz v dvoje* pa gre v globino, ugotavlja, kaj je tisto, kar dela odnos dober. Medtem ko *Solo v dvoje* bolj govorji o tem, kaj ga po lepi slovenski navadi ruši in razvira, je *Striptiz v dvoje* konstruktiven, saj se usmerja v to, kaj je v partnerskem odnosu dobro in kaj deluje. Temeljna poanta je v tem, da imamo vsi zelo podobna pričakovanja: vsi hočemo biti sprejeti taki, kot smo. Vsak si od partnerja želi »slisi me, razumi me in sprejmi me takšnega, kot sem«. To je naša temeljna želja, in če ni uresničena, v odnosu nismo zadovoljni. Lahko se nekaj časa pretvarjamo, lahko potrprimimo, a če ne prej, v krizi srednjih let udari ven.

Paradoksalno je, da si želimo, da nas nekdo sprejme takšne, kot smo, nam pripada, a to nas lahko le ena oseba v vesolju: mama. Pustimo to, koliko kdo od nje v resnicu dob. To temeljno, upravičeno hrepenerje, ki ti omogoča, da preživi in razvija, v partnerskem odnosu na neki način poganja zadovoljstvo, po drugi strani pa povroča večino težav. Če hočemo to temeljno težavo odpraviti, se mora človek najprej razglatiti pred sabo, se sprejeti, potem se mora upati, da tudi pokazati partnerju in šele potem ima možnost, da nekdo sprejme in z njim zdrži.

Zakaj se skrivamo in pretvarjamo ravno pred človekom, s katerim si želimo najbolj iskrenih odnosov? Je glavni razlog strah pred zavrnitvijo ali je v ozadju še kaj drugega?

Ko se rodimo, imamo zelo malo prajočega. Na svet prideamo različno energetsko opremljeni, nekateri bolj temperamentalni, drugi bolj umirjeni. Vsi pa imamo potrebo po navezanosti in bližini. Vsi se rodimo s temeljnimi strahom pred izničenjem, smrto. Ne rodimo pa se s strahom pred bližino, otrok jo naravnost išče, pri tem ne zna biti drugačen kot prsten. Vendar vsakič, ko je majhen otrok postavljen pred kruto izbirko, ali naj bo pristen ali naj se pretvarja, da hrani navezanost na starše, bo izbral slednje. In ko v življenju doživi toliko

Po mnenju Izidora Gašperlina dober partnerski odnos temelji na skupnih vrednotah in privlačnosti.

in toliko bolečih izkušenj, zavrnitev v vrtcu, šoli in tako naprej, začneš dobaviti oklep. Nekateri se rodijo močnejši in bodo tvegali bližino. Nekateri se rodijo občutljivejši, in ko bodo doživeli še negativne izkušnje, jih bo izjemno strah bližine. Želimo si bližine, hkrati pa se je bojimo, ker je nevarna. Ko si blizu, si razkrit in s tem tudi ranljiv.

Zdaj prihaja do pojma ranljivosti in upam, da bodo moški končno razumeли, da je prav ranljivost tista, ki na široko odpira ženska vrata. Moški zamenjujejo ranljivost in šibkost, to ni isto. Moški, ki si upa biti ranljiv in hkrati zna poskrbeti zase, je zame najmočnejši moški. Samo, kako jim to razložiti?

V knjigi opišete tudi težave sodobnih moških in žensk. Za prve pravite, da so vedno bolj pasivni, za druge, da bi se morale naučiti umikati. Kaj se danes pričakuje od moških in zakaj temu niso kos?

No, seveda obstajajo moški, ki zmorcejo svojo vlogo, a jih je vedno manj. A če smo pošteni, tudi mnoge ženske ne znajo biti ženske, da ne bo videti, kot da govorim le čez moške. Ti že več generacij niso znali biti moški, bili so odsoni zaradi vojn, dela ... Ženske so bile sposobne bolj poskrbeti zase in da družino, z njihovo emancipacijo pa se je ta vzorec spremenil, zdaj hočejo, da moški sodelujejo pri vzgoji, gospodinjstvu itd., s čimer ni nič narobe. Moški je prej svojo »moško čas«, moškost vzdrževal s tem, da je bil dober v posteli, s tem, da se ga je žena bala ali da mu je bila ekonomsko podrejena. Imel je tri mehanizme. A zdaj nasilje ni več sprejemljivo, in seveda je prav tako, ekonomski ženske niso več podrejene, saj si lahko poštejo službo, so neodvisne. Zdaj moškim pesči se v spolnosti, saj se ne znajde najbolje pred vedno bolj dominantnimi ženskami. Kot sem že pred časom omenil, po moje ženske v srednjih letih varajo več kot moški.

Kako bo torej hrani svojo moškost? Tako, da bo postal tisto, kar bi že zdavnaj moral biti: na spoštljiv način,

Moški zamenjujejo ranljivost in šibkost, kar pa ni isto. Moški, ki si upa biti ranljiv in hkrati zna poskrbeti zase, je zame najmočnejši moški.

brez podrejanja s fizično ali ekonomsko prevlado, mora biti avtoriteta v družini. Tudi do nosa do ženske se mora enakovredno postaviti, torej, ne da prevladava nad njo, a tudi ne, da se ji podredi. Nekateri so še vedno nasilni, samo bolj skrivači, drugi pa se podrejajo in capljajo za žensko. In mislio, da bo srečna, če ji bodo v vsem ustregli.

Zdaj imamo tri skupine moških, ena je funkcionalna, dve sta pa nefunkcionalni. V prvih so moški, ki so z mamico lepo opravili, jih rekli »jaz bom tvoj sin, ne morem pa biti tvoj mož ali oče, čeprav se imava rada«. Morda je takšnih dva odstotka.

Kaj pa vsi drugi?

Največjo skupino predstavljajo tisti, ki so jih mamicice zlorabili s tem, da so ob odsonih partnerjih iz njih naredile »nedomestne« partnerje. Očetje, večinoma odsoni, sinovom niso dali vzorca, kako se na spoštljiv, odločen način postaviti proti ženski. Takšni otroci so se naučili, da je treba mamico zadovoljiti na tak ali drugačen način in da smo potem vsi srečni. Ko gre od mamicice k partnerki, samozamenjuje fokus. Razumljiva: »Zdaj moram svojo ženko zadovoljiti v vseh pogledih in potem bomo zadovoljni in srečni.« Kot da imajo ženske najraje tipa, ki caplja za njimi in naredi vse tako, kot one hočejo. Nad takimi ste res navdušene. (Pove sarkastično.)

Tretja skupina moških pa ima v puerterti zlorabljalce in posesivne mame

Ni res, da se moški nočejo pogovarjati, ampak govoriti želijo o drugih stvareh kot ženske. A ženske prevečkrat mislijo, da v partnerski odnos sodi samo tisto, kar zanima njih.

zahtevna, ima samo eno možnost: da se loči.

Velika naloga in odgovornost za žensko, ki je že tako obremenjena, se vam ne zdi?

Ampak partnerski odnos je poleg užitka vedno tudi breme. Ženske zaradi tega niste v slabšem položaju, saj je tudi za moškega naporno biti s tako žensko. Moški se mora za začetek zavedati problema. Zaplete se, ker on ne usposobljen za odražel, enakovreden, spoštujiv odnos z žensko. Ona mora razumeti, da za to ni sam krv, kot tudi ona ni sama kriva za težave, ki jih prinaša v partnerski odnos. Težav pa nikoli ne prinaša samo eden, saj drugače ne bi prišla skupaj.

Toda moški problemov noče videti, da jih ima, spozna šele, ko mu začnejo otroci delati »štalo« ali pa mu partnerka reče, da te tega ne gre več. Zato je tako pomemben njen pritisik. Ona mora obvarovati otroke, da si bodo upali izjaviti pritisik na starša. Sploh hčerkam se lahko očitno hitro zasmili in ga vidijo kot žrtev, zlasti če ga mama preveč sekira. Ampak kako je lahko že žrtev, pozejte mi to! Koliko žensk pride na terapijo s partnerjem. Še bolje pa je, da ugotovijo, kdo si bilo preden po tevi, kar se vrneš k staršem in juri določene stvari poveš. In združi vse njihove manipulacije. Če to uredi, ima lahko urejen tudi partnerski odnos in odnos z otroki.

Ženske smo se menda ujede v zanko dokazovanja, da smo lahko popolne v vseh vlogah, žene, matere, v službi, kot gospodarje ...

Kdaj in zakaj smo padle v to?

Perfekcija je tu prehod izrazijo. Zaradi tega pehanja za emancipacijo izstreli s poleg staršev obveznosti naložiš je neve. Saj moški nismo tisti, ki to hočemo, le katerega moti, če nimate najlepših rož na balkonu in podobno. Dokler je seks dober, mu je čisto vseeno, če malo poenostavim. Ženske ste od doma, kjer med mamo in možem ni bilo kaj dosti, dobitne vzorec, da se zamotite z otroki in pospravljam. Včasih z otroki ni bilo veliko dela, igrali so le zunaj, zdaj pa se vam zda, da morate prebrati to in ono predavanje, pri Šola, ki noče več vzgajati, samo še učiti ...

Pritiski so vseh strani. Kot mame hočete biti vseh, če otrok dobi slabo oceno, vzamete to nase, »starša sva kriva«, pravite, potem pritiske te.

Vsak zdrav Slovenec je v skupini približno treh odstotkov najbolj privilegiranih ljudi na svetu, ampak Slovenci tega ne videjo, ne znajo ceniti.

Kaj v zadnjem obdobju opažate pri svojem svetovalnem delu? Ali so razmene, v katere nate positi koronavirus, odplaknile vodno v odnosih?

Čeprav zdaj res traži že dolgo, bom vztiral pri tem, kar sem rekla že zanje se odnosno razlikovali. Dokler si odsoni in imaš polno obveznosti, se še lahko pretvaraš. Ko si skupaj zapri v majhnem stanovanju, je prostora za bodo bistveno manj. Zato je bilo tudi več locitve, stisk, nasiha. Žal je najslabše odnesejo otroci. Najteže je bilo to, da je bila celo družina skupaj zaprta. Zdaj se je pokazalo, ali sta dva sposobna biti starša. Tako kot lahko staršev pomirja in prime neko novost v partnerju, da je lahko tudi rušilno.

Veliko parov pride k meni ravnati zaradi različnih pogledov na vzgojo. To, da se ne znata dogovoriti, kako vzgajati otroke, je zdaj postala ena glavnih težav.

Tu pride doma dobrega odnosa. V knjigi zapisete, da boste marsikoga razočarali, ker mednje ne uvrščate brezpogojne ljubezni, popolne zvestobe in iskrenosti.

Pravim, da so skupne vrednote in privlačnosti temeljne zadovoljujočega partnerskega odnosa. Poznamo je izjemno pomembna, saj bosta dva kar dolgo skupaj. Če delita podobne vrednote, ogromno stvari teče samo

ODNOSI

24. aprila 2021

na moškega. Pa ugled, kaj si sosedje misljijo ... Ženske same sebi ustvarjate veliko pritiskov. Vesna V. Godina je edina ženska, ki jo poznam, ki si je upala naravnost napisati, da ste z emanacijo zafrnilke, da imate zdaj poleg starega sranja še kup nowega. Razklane ste. Le kako bo vrhunska mama in vrhunska direktorka? Ne moreš. Ni prav ni naročne, a treba se jih prideli. Poleg tega nista biti odnosni, kako bi moralu čustovati ... In prav tako, ki je bilo vloge, da moški sodelujejo pri vzgoji, gospodinjstvu itd., s čimer ni nič narobe. Moški je prej svojo »moško čas«, moškost vzdrževal s tem, da je bil dober v posteli, s tem, da se ga je žena bala ali da mu je bila ekonomsko podrejena. Imel je te tri mehanizme. A zdaj nasilje ni več sprejemljivo, in seveda je prav tako, ekonomski ženske niso več podrejene, saj si lahko poštejo službo, so neodvisne. Zdaj moškim pesči se v spolnosti, saj se ne znajde najbolje pred vedno bolj dominantnimi ženskami. Kot sem že pred časom omenil, po moje ženske v srednjih letih varajo več kot moški.

Kako bo torej hrani svojo moškost? Tako, da bo postal tisto, kar bi že zdavnaj moral biti: na spoštljiv način,

od sebe, problemov je bistveno manj. To so temelji, med gradniki pa si jih predstavljajo zvestobo, iskrenost, poštenost, ljubezen ... Jaz pa sem prepričan, da je temeljni gradnik dogovor. Odnos se začne z dogovorom, dogovor ohranja odnos. Dva, ki nista sposobna sklepati dogovorov in se jih držati, nimata nobene možnosti za dober odnos. Ali se bosta »pobila« ali odtujita.

Dva, ki hočeta priti do dogovora, bosta moralni vse lepe besede o ljubici tudi udejanjiti. Kadar bosta o isti stvari mislili in hotela hotela, jima bo ljubezen pomagala, da bosta popustila in videla širšo zgodbo, sklenila kompromis in prisla do dogovora. Če bi rekli, da je gradnik ljubezen, bi bilo, kot če bi rekli, da je bencin avto. Ne, ljubezen je kot bencin, ki omogoča, da se avto pelje. Bencin potrebujeva, to je ljubezen, privlačnost ... Vse te najbolje opevane stvari so sami pozivila, spodbude, da dva nekam prideta. Kam greva, to je pa stvar dogovora. In kako naj greva, če ne veva, kam hočea?

Zame je temeljni iziv odnosa, da znaš poskrbeti zase, ampak ne preveč na račun partnerstva, in da po drugi strani ne daje preveč v odnos na račun sebe. V dogovoru se kaže resnična zrelost. Če ga hočemo dočeti, se je treba pogovarjati. To pa je lahko že nov problem.

Konflikti sam po sebi niso slabobi, težava je v tem, da jih vedno rešujemo na enak način, tudi če smo pri tem neuspešni. Zakaj se vedno zapletamo na enak način? Vi svetujete, naj partnerja poskušata spor rešiti tako, da enkrat zavijeta po drugi poti.

To so naši priučeni vzorci. V zgodnjem otroštvu se od staršev načim, kako se rešujejo konflikti. Večina tudi še vedno misli, da so konflikti nekaj slabega. Ne, so nekaj povsem normalnega. V konfliktu sva vedno, ko si v eni stvari želiva drugače, pa če si to priznavaš ali ne. Prepriča je neustrezno reševanje konflikta in tega ljudje prepoštejo ne ločijo.

Kaj se zgodi dvema, ki pometata pod preprogo? Objavljeno dvoje: ko daš pod preprogo nekaj, kar je zatepeljivo, da odstojiš od sebe in s tem tudi od partnerja.

Lahko pometet pod preprogo, spodaj pa kar tli. In ko mi par reče, da sta se sprla zaradi čisto brezveze stvari, tiski, nasiha. Nikoli se nista sprla brez veze. Vedno odkrije, da je prav vzrok skrit pod preprogo.

Če pa se odkrito pogovorita in ugotovita, da konflikta ne moreta, se morata vprašati, kako na prej. Imata različne možnosti in tudi o njih se morata znova pogovoriti in dogovoriti.

Pravite, da smo ljudje bitja odnosa, in prav te je pandemija in pritoževanje. Ne cenimo tega, kje živimo in kaj imamo. Vsak zdrav Slovenec je v skupini približno treh odstotkov najbolj privilegiranih ljudi na svetu, ampak Slovenci tega ne vidijo, ne znajo ceniti. Bil sem veliko po svetu in večkrat sem si rekli, da bi najbolj zatezeni Slovenec peljal ne v Etiopijo, ampak na ameriško podeželje. Tja smo šli s skupino fotografov in najbolj nas je pribilo, ko smo v Dakoti videli, v kakšnih skromnih hiškah živijo in kakšne slave avtomobile vozijo. Oni varčujejo, ker će se jih zgoditi, zanje ne bo nihče poskrbel.

Tako vidijo ljudje, ki so v Sloveniji, na koncu štejejo. Glasujejo vsak dan, ko greš v trgovino, ko greš v službo ... Zato je Slovenija tako visoko na lestvici umrljivosti in obolenosti. Ker so ljudje množično glas